

FSDB

Telefon: 08-39 20 40

Mejl: info@fsdb.org

Remissvar gällande 710 miljoner skäl till reformer, (SOU 2026:2)

Inledning och bakgrund

Det svenska valsedelsystemet fungerar i grunden bra och har högt förtroende, men är samtidigt komplext och bristfälligt. Ett problem är den stora mängden valsedlar och den krångliga distributionen mellan myndigheter och partier. Systemet innebär också säkerhetsrisker, incidenter med valsedlar och bristande tillgänglighet för väljare.

Reformförslagen innebär bland annat att partivalsedlar tas bort och att valadministrationen får ansvar för all distribution. Det införs även krav för vilka partier som får ha egna kandidatvalsedlar, medan övriga får använda blanka. Syftet är att skapa ett mer säkert, effektivt och lättanvänt valsystem.

Förbundet Sveriges Dövblinda delar utredningens problembeskrivning och välkomnar att frågan om fria och hemliga val för personer med funktionsnedsättning särskilt lyfts i utredningen.

Synpunkter utifrån slutbetänkandets avsnitt

4.4.3 Röstning för väljare med funktionsnedsättning

Förbundet instämmer i att valsedelsystemet upplevs som besvärligt för många personer med funktionsnedsättning.

FSDB

Telefon: 08-39 20 40

Mejl: info@fsdb.org

De svårigheter som beskrivs, såsom att hitta rätt valsedel, hantera den och genomföra röstningen, är särskilt allvarliga för personer med dövblindhet. Kombinationen av syn- och hörselnedsättning begränsar tillgången till information och kommunikation.

Att systemet i praktiken kräver stöd från en annan person innebär att rätten till självständigt deltagande i val inte tillgodoses.

4.4.2 Enkelt att rösta?

Förbundet delar bedömningen att systemet är svårt att använda för personer med funktionsnedsättning.

Den stora mängden valsedlar, deras utformning samt kraven på finmotorik och visuell orientering innebär hinder, vilket förstärks för personer med dövblindhet.

Systemet kan därför inte anses uppfylla grundläggande krav på tillgänglighet.

4.4.4 Valhemligheten

Förbundet vill särskilt betona problemen kring valhemligheten.

Den så kallade "promenaden" med valsedeln samt behovet av praktisk hjälp i flera moment innebär att väljaren riskerar att röja sin valhemlighet. För personer med dövblindhet är detta ofta oundvikligt.

FSDB

Telefon: 08-39 20 40

Mejl: info@fsdb.org

Detta strider mot principen om hemliga val och innebär en allvarlig demokratisk brist. FSDB betonar att vid val är det viktigt att personer med dövblindhet får dövblindtolk eller ledsagare man har förtroende för.

Bedömning av förslagen

FSDB ser positivt på ambitionen att förenkla systemet och minska antalet valsedlar. Vi bedömer dock att reformerna inte i tillräcklig utsträckning säkerställer självständigt röstande, faktisk tillgänglighet och bibehållen valhemlighet.

Förbundet Sveriges Dövblinda anser att självständig och hemlig röstning ska vara en grundprincip. Valsystemet måste därför utformas enligt principen om universell utformning så att det fungerar för alla, inklusive personer med dövblindhet, utan behov av hjälp från andra.

Detta förutsätter tillgängliga lösningar, såsom taktila och tekniska hjälpmedel samt möjlighet att självständigt verifiera sin röst. Personer med dövblindhet bör involveras i utveckling och testning, och tillgänglighet måste vara ett bindande krav i lagstiftningen.

FSDB föreslår därför att taktila valsedlar eller mallar införs, att valsedlar kompletteras med punktskrift och/eller QR-koder samt att tillgänglig information tillhandahålls inför valet.

FSDB önskar även ett förtydligande kring hur den enskildes rätt till ett tillgängligt och självständigt val ska säkerställas i praktiken. Vi ser också

FSDB

Telefon: 08-39 20 40

Mejl: info@fsdb.org

att det saknas tydliga och mätbara krav på vad tillgänglighet innebär, vilket riskerar att leda till olika tillämpning i landet. Vidare saknas krav på testning tillsammans med personer med dövblindhet, liksom tydliga konsekvenser om tillgängligheten inte skulle uppnås. Det finns även en risk att nya lösningar, särskilt digitala, skapar nya hinder om de inte utformas rätt från början. Ansvar, uppföljning och konkreta krav behöver förtydligas för att säkerställa att ambitionerna om ett tillgängligt val blir verklighet i praktiken för trygga rätten till valhemligheten.

Sammanfattande synpunkter

Att rösta är en grundläggande demokratisk rättighet. Förbundet Sveriges Dövblinda anser att denna rätt i dag inte fullt ut är tillgänglig för personer med dövblindhet. Kommande reformer måste därför utformas så att full delaktighet och självständighet säkerställs, i samarbete med funktionsrättsrörelsen. Vi anser att det är brådskande att detta arbete påbörjas, så att nästa val kan genomföras med full tillgänglighet för alla.

Tack!

Med vänliga hälsningar,

Förbundet Sveriges Dövblinda

FSDB

Telefon: 08-39 20 40

Mejl: info@fsdb.org